

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edincih je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezni številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 3 kr., v Gorici in Ajdovščini po 4 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo v Zenta 5.

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Terrante» Nuova Tipografia; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste nanašila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

Ker z današnjo številko končujemo prvo poluletje, vabimo uljudno vse one gospode, katerim je naročnina potekla, naj jo v kratkem ponové, da nam bode mogoče, časnik jim redno še v prihodnje pošiljati. Nekaterim, ki so k ljubi večkratnemu pozivu dolžniki ostali, moramo žalibog pošiljatev lista ustaviti.

Novo naročnike radovoljno vsak dan sprejemamo. Cena je tiskana listu na čelu.

Opravištvo «Edinosti.»

Volitve v Istri in na Goriškem.

Iz Istre nam je zaznamovati marsikaj tolažilivega. Pri volitvah v mestih in trgih so zmagali Slovani na Voloskem, (za mesta in trge Volosko, Kastav, Lovran in Mošćenice) bil je izvoljen kakor so nam telegrafovali iz Voloskega uže v sredo, velečestiti gospod Zamlič, odločen narodnjak, učen mož in izvrsten govornik. A v Pulju je propal narodni slovenski kandidat Flegar le za 4 glase, ker dobil je 282, njegov lahonski nasprotnik, Rizzi, pa 288 glasov. Ako se pomisli, da je bil to prvi pot, da so Slovani v Pulju postavili svojega kandidata, reči se mora, da se je nadejati tam sčasoma gotovo zmage, posebno, ako mornarica boljše pritiska. Za zdaj imajo Slovani v Isterskem zboru vendar 5 odličnih poslancev, in bodo mogli vsaj predloge staviti, kar dosežaj niso mogli; a mej temi so izvrstni govorniki, ki bodo Lahonom take resnice v zobé govorili, kakoršnjih še niso slišali.

Ti govori bodo močno vplivali na zbegani narod v Istri in gotovi moramo biti, da se bode odslej v Istri narodna zavest vedno bolj širila. Da nam niso kvara delali na otokih ljudje, o katerih se bode še mnogo govorilo, imeli bi to pot Slovani tudi svojega deželnega odbornika. A kar ni, mora priti, kajti to ne ide, da bi blizo 14000 Hrvatov na otoku Krku, ukazavala peščica 500 Lahonov v mestu Krku nastavljenih. To je nenaravno, neravno, in v nebó vpijoče. Prvi poskus je odkril nam marsikaj, naj bode v učbo voditeljem našega naroda v Istri! Ta skušnija naj jim služi pri organizaciji naših narodnih sil v Istri, katero je treba zdaj precej vzeti v roke.

Po volitvah v Istri moremo toraj konstatirati, da naša reč tudi tam napreduje in da bi Istra k ljubi silnim naporom Lahonov kmalo dobila drugo, bolj slovansko lice, da le vlada začne delati tako, kakor jej kaže avstrijska korist.

O Goriškem smo uže rekli svojo; tam se je uže pri volitvah v občinah pojavil prepričljivi narodnjaki samimi; ta prepričje postal še hujši, ko je šlo za enega poslancev v trgih. 27. t. m. je bila volitev v Tolminu in po telegramih soditi, ki so prišli v Trst drugim listom, so nekateri narodnjaki tolimskega političnega okraja postavili proti g. Jonku, kandidatu volilnega odbora, sodnika g. Avgusta Jakopiča, kateri je dobil 80 glasov, mej tem ko je Jonko zmagal z 100 glasovi. To nam kaže, da je prepričje mej narodnjaki, kajti, kolikor je nam znano, je gospod Jakopič sicer sodnik, a eminentno naroden mož, dobro poznan tudi mnogim ljubljanskim rodoljubom. Mnogi tré, da je gospod Avgust Jakopič odločnejši narodnjak od družega kandidata. Ne da se torej tajiti, da je na Goriškem mej narodnjaki vedno večji prepričje, kateri pa utegne doseči svoj vrhunec še le 3. julija pri volitvi veleposestnikov.

Mi obžalujemo iz narodnega stališča, da je temu tako; mi se tudi povsem ne moremo ujemati s postopanjem nekaterih slovenskih vodjev; a pred vsem tem nam je na srcu narodna čast. Slovenski volilci velikega posestva na Goriškem! Vtorek se zberete v Gorici. Pred vsem gledajte, da se vsi vdeležite osobno volitve. A pred volitvo zberite se na pogovor, in ako vam niso všeč vsi kandidati volilnega odbora goriškega, povedite gospodom svoje menenje odkritosrčno v zobé, potem pa se pobotajte z njimi in gledajte, da se zedinite, popolnoma zedinite za 3 poslance, ki morajo biti odločni Slovenci! Ni treba, da bi Slovenci imeli 2 listi kandidatov, ampak manjšina naj se poda še pred volitvijo večini. Razgovori, prepričja naj trajajo do volitve; ali v deželni dvorani pokažite, da ste politično zreli, da narod stavite nad osoho; a tem boste največ imponirali Italijanom in zaslužili hvaležnost naroda! Če je kedo napravil kako napako,

naj jo tam volilci sami popravijo, ali narod ne sme trpeti zaradi takih napak. Veliki posestniki! dokažite, da ste res cvet naroda!

O kmetiskih in šumarskih (gozdnih) razmerah v Istri.*

(Govor g. Matko Laginje iz Kastva na taboru v Brezovici v nedeljo 3. junija 1883.)

Stupajući prvi put pred Vas, da govorim sakupljenim v taboru, srdačno Vas pozdravljam, plemeniti narode slovenski!

Ovo mi je ime sгодno, kad pomišljam, da mi ovdje stojimo nasproti velikomu svietu latinskemu i velikomu svietu njemačkomu, a milo mi je, kad pomišljam, da pod tim skupnim imenom «s Crnegore do Urala, od Balkana do Triglava» 90 milijunah ljudih svoja polja ore.

Za naše domaće razmjere u Istri dosta je, da budemo složni i svijestni svi Hrvati ili Slovenci Istre. Oj mene Vam prosto, rabite od tih imenah koje Vam drago, samo da ljudi budemo.

Gospodin, koj je govorio prije mene, pokazao Vam je prekrasnim načinom na sploh put, kojim se poboljšuje gospodarstvo.

Kako se duša puka našega i u Istri osvješćuje i kako nam je od cesara i kralja zakon potvrđen, da se možemo pod vedrim nebom sastajati i dogovarjati, dušnost je svakoga prijatelja puka, da razloži sve nevolje i spašča napredku i da pokaže način, kojim misli, da bi jim se moralo i moglo pomoći.

Narode! Ja držim, da je prošla doba onih taborah, kad se je samo visoku vladu timjanom kadilo; sad je doba da račemo: ovo i ovo su naše potrebe, ovo nam ide, daj!

Svaki skoro dan čitamo u novinah naših protivnikah, da smo mi političku djeca, da nam treba skrbnika, jer se sami ne bi mogli vladati u občinah, u kotarih, ni u pukrajnih; kamo li da bi naše pleme u državi imalo onoliko zapovjedi, koliko bi pravo da ima; a Niemci i Talijani hvale se, kako su daleko od nas u napredku, kako smo mi nisko još pod njimi.

Dobro! Zaboravimo (pozabimo) za čas, da smo prošli 24 godine i recimo, da smo abilja djeca. Što bi onda morali učiniti za nas otci i kuratori, kad i onako uvijek propovjedaju, da je njihov napredak osnovan ljubavi kršćanskoj? Oni bi morali te siromake «šćave», tu političku djecu, liepo za ruku prijeti i kršćanskom ljubavi voditi, da stopu po stopu napreduju za njimi i da jih podignu na visinu povrh svakdanjih nevoljah. To se žalibože ne događa! Zato moramo vikati i zahtjevati što nas ine, dokle god dobljemo sve, što se može dobiti.

Kako sam jur prije rekao, ja ću samo o nekih stvarih govoriti i kazati načine, kako bi se poboljšalo gospodarstvo na kmetih, da upodpunim za naše prilike ono, što je gospodin predgovornik na sploh i za sve kmete govorio.

Istarski kmet slabo živi. Prometa i trgovine malo je, zato i malo novca. Goveda i ovce, ako su i bile dobre pasmine, izrodila su se mučnim vožnjami, žedjom i mnogo krat slabom krmom. Sada bi trebalo da se u naše krajeve uvažava blago bolje pasmine, krepko i koje će bolje ploditi. To blago trebalo bi iz početka odmah u dobrom redu držati, da ne zahviri. A tomu se hoće troška. Taj trošak i trud oko bolje brige za domaću životinju morao bi biti naplaćen nagradami ili darili od strane cesarskih i zemaljskih oblastih, ali ne tako, da mi zato opet više plaćamo, nego tako, da nam se pomogne onim, što drugim preobilno teče.

Za poboljšanje domaće životinje čine mnogo bližnje zemlje Hrvatska i Kranjska, a u Istri ne čini se skoro ništa.

Mislím dakle, da bi pravo i potrebno bilo, da se na državni i zemaljski trošak nabavi barem za svaku občinu po koje govedo dobre pasmine, da se to blago dađe pametnijim gospodarom i da se onda svako malo darovi diele onim, koji bi izkazali ljepše gojenu domaću životinju. Isto tako moralo bi se postupati za ojačenje ovacah ondje, gdje još mogu obstojati.

Krme za blago ima u mnogih mestih Istre premalo. Dokle se narod ne nauči svagdje boljšati svoje košenice, bilo bi potrebno, da se za krmu odluče i

* Ta govor tiskamo v originalu, kakor je bil govorjen; saj je lepa Hrvaščina g. Laginje razumljiva vsakemu Slovincu. Baš to pa naj bode dokaz, a kako majnim trudom bi se izvršila najlepša id-ja. Ured.

ona mjesta u šumah, koja se često na silu zašumljaju, jer ondje najradje raste, a prave goleti se pušćaju.

Po današnjem mišljenju većine pravo je, da se i kmetiski imetak dieli, a ne da se mladji sinovi čim tim odprave od kuće, jer svaki reče: ja nisam kriv, da sam drugi ili treći sin svoga otca. Tako se razkomadaju (zaskosajo) grunti, pak nijedan više nije sin svoga otca, jer otac je nešto imao, a sinovi ne imaju ništa. To je posve naravska stvar: na mjesto jednoga ognja, gore tri; na mjesto jednoga kotca sagrađe se tri, pak se dogodi, da su svi tri prazni; na mjesto jedne kuharice, budu tri, al nije što kuhati.

Itako u nekih mjestih sačuvala se je još do danas navada, da se kmetovščina ne dieli. Tu navadu valja držati, je tako će se barem jedna obitelj preživiti lahko, a ostali najdu drugdje zaslužbe.

Morali bi se ponoviti ona stara ustanova, da svaki mladić, kad se ženi, zasadi nekolike koristnih stablah (dreves) u svojoj občini. Ali to ne bi smjelo biti, gdje god se komu sviđi, nego svaka občina morala bi imati za to sгодno mjesto i tamo bi morali svi saditi. Tako bi se stvorili veliki občinski voćnjaci ili vrti za žire.

U svakom kotaru morala bi država imati po jedno malo kmetsko gospodarstvo, ureljeno kako pita današnji napredak. Tu bi narod vidio na svoje oči, kojim je načinom koristnije gospodariti. Jedan dobar izgled više koristi nego li sto liepih besjedah.

Iz kmetškoga stališa moraju mnogi v svijet, da se prehrane. Tamo obole, neki i po svojoj volji, pak mora rodbina plaćati za nje špitalske troške ili ako su siromašni, mora občina platit 4 petine troška, a to iznese tisuća i tisuća na godinu.

Takovi kmetiski sinovi i kćeri troše svoj dohodak u gradu, u kojem živu i pravo bi bilo, da jih grad uzdržava, kada obole.

Meni se čini da naši šumski zakoni nisu dobri i trebalo bi jih promieniti.

Naše šumske (gozdne) oblasti ne idu pravim putem u pošumljenju (pogozdenju) Krasa. Ta stvar je za Istrane vele znamenita za sada i za u napredak, zato ću njoj obširnije govoriti, jer se radi o svagdanjem kruhu mnogih ljudih.

Mi imamo zakon šumski od god. 1852. Govori se, da se šume imaju čuvati radi zdravlja i radi plodovitosti zemlje, jer gdje je šume, ondje pada razmjernije kiša, (dež)manje škode vjetrovi, ter je zemlja plodovitija i rastje mirnije. Istina je to sve, i šume se moraju čuvati. Ali kao što bi bilo ludo (neumno) svu šumu redom izsjeći, isto tako je po mojoj misli ludo šumu posve zatvoriti. Oni koji idu za tim ne znaju, ili ne će da znaju, da mnogi istarski kmet mora živeti upravo od drvarenja, jer mu zemlja ne nosi dosta ploda, a drugoga načina ne ima, da se prehrani.

Za takov svijet i za takove ljude ja mislim, da nije stvoren zakon šumski, jer svaki zakon (postava) učinjen je u misli, da će biti puku od koristi, a ne na škodu. Zakon šumski držim, da je stvoren za one velike šume, koje daju neki dohodak veći od troška za uzdržanje gospodara, a ne za ove naše štrpede, gdje se jedva može napraviti nešto obručah, nešto drva za gorivo i nešto ugljeva. A za sve to se dobije toliko, da djelo samo nije ni iz daleka plaćeno.

Koji što pogriješiti proti šumskom zakonu, mora platiti odškodninu i globu (multu). Globa je najmanje 5 for. — Poganjanje se lievo, dešno, čine se eksekucije, ne može se utjerati globa. Što onda?

Ajde Marko u rešt (zapor), sjediš 24 ure u hladu, jedeš dobar ječmen i odslužiš 5 forintih, a da si se cieti dan pražio gdje god na suncu, zaslužio bi jedva više od 1 forinta.

Takovo postupanje ne vodi nikamo k dobru. Bolje bi bilo za male stvari pregledati, a gdje su veliki prekršaji i u istinu škoda, ondje neka ide i voz i sve što je na njem, pak bi bilo manje škode i manje posla i poganjanja.

Ako je već šumski zakon pieveć obćenit i na sploh preoštar, to je za naše razmjere još nepravednija, naredba visokoga c. kr. namjestništva za Primorje od 4. marča 1882. Po toj naredbi ne smješ sjeći celo vrijeme dok megrza teče u stablu, to jest od aprila do oktobra. O mnogih mjestih radi zime, leđa i sniega opet ne možeš u šumu od oktobra do aprila.

Tako dodje, da mi imamo šumah i štrpedah, gdje se može sjeći samo u trinajatom mjesecu godine, a vi koji se hranite drvarenjem u takovim šumah, vi koji se uzdržujete delanjem obručah i ugljevaranjem, stavita zube na policu!

I ova naredba, da se ne sječe drvo u vrijeme meze, ima svoju dobru stranu, ali svako dobro nije uvijek dobro. U zimi je koristno, da snieg zemlju pokriva, a o Jakovlju bilo bi škodljivo.

Ova naredba dala je nekim ljudem takovo oružje u ruke, da oni mogu postati svaki čas policajci. Nije li smješno, da po nekih mjestih žandarmerija izpituje, da li je Petar ili Pavao u svojem vlastitom umejku posjekao par lipicah ili jesenah? Ja znam občinu, gdje je žandarmerija ovo leto gonila kmetske krave iz paše u občinskoj šumi, a u toj istoj obćini morao je glavari občinski po sajmu zatvarati neke sumnjive ljude, s prevelikim žepom!

Učeni ljudi govore i pišu, da naše cesarstvo nije policajna država, to će reći, da se oblast cesarska, ako ju ne zoveš u pomoć, ne ima mješati u tvoje privatne posle; a moja šuma i moj umejak je stran privatna.

Ja mislim, da svaki pametan narod odobrava, ako šume napreduju mjesto da se zatiraju. To i mi odobravamo; ali nadzor državnih oblasti nad šumama ne smije tako daleko poći, da zaboravimo čija je ova ili ona šuma. Ako ne ima policije, koja bi zabranila, da čovjek troši deset na mjesto pet tisućah na godinu, onda ne smije biti ni takove policije, koja će kratiti kmetu, da se drvom iz svoga imetka prehrani kada i kako je njemu drago! Na račun našega i naše djece želudca ne smije se Kras zagajivati!

Prigovoriti će tko god: »To sve nije istina. Ti možeš sjeći i obručariti i uzljevariti, samo treba, da šumska oblast vidi je li prilika i da ti dade dozvolu.« O sad smo skupali tko će kmetu trud i put plaćati do obćine, do kapitanata itd.? Pak zašto to? Šumska oblast neka pazi samo, da se ne tare i proti redu ne sječe. Zato su lugari i šumari, neka idu okolo, pak neka paze i podučuju. A još se može i to dogoditi, da oblast neka dozvole? Hoćeš li onda čekati, dok ti dodje rešenja na rekurs? Pak povrh svega toga meni ne može u glavu, da bi kmet baš zlobno hteo trti svoje posjede; ako jih gdje god tare, mislim da ga na to narene potreba!

Ne mislite, narode, da sam ja ovimi besjedami htio reći, da se ima samo sjeći, a ništa čuvati, ništa zasadijivati. Ja sam samo izkazao, kako stvari ne stoje dobro, i hoću da vam spomenem način, kako bi po mojoj misli bolje bilo. Evo ga:

Najprije valja promisliti, da šuma radi mnogomu i skoro svim našim kmetom ne samo za pod lonac, nego i u lonac, jer naša su polja slaba i ne daju dosta hrane.

Od te misli shvati druga: Treba zagajivati Kras tako, da i ljudi živi budu i da stabla rastu. Od toga dolazi treće:

Za obstojeće šume treba zakon šumski malo mekše uzimati, nego li je pisan, tim više što vidimo da mnoge gospositje (grajščine), koje pod istim zakonom žive, sjeku koliko jih volja, premda jim ne rabi mozebit za svukdanji kruh kao nam.

Cesarska vlada, koja milione troši u željeznice i druge stvari, neka odkupi velike gošine na Krasu od privatnih ljudi i od obćinah, pak neka jih zagajiva i najoltriju zabranu postavi. Tim zagajivanjem na veliko dobio bi puk zaslužbe, pak bi mu manje trebalo zalaziti u obstojeće šume.

Da se puk Krasa odvrne od ugljevarije i na sploh od prekomjernoga sječenja šumah, bolje rekuć štrpedah, (grmovja) neka cesarska vlada daje novca za velike vojnake (kule i šterne) i za velike cestne mreže, pak će tako uz druge pomoći, koje sam prije spomenuo, i naš puk živiti kako se pristoji do volje božje!

Politični pregled

je danes tako suh, da se skozenj vidi. Pasji dnev so in politični svet počiva v senci ter išče kopelji da si opere stare politične grehe i moč zadobi za — nove. — Da se pa svet vendar preveč ne dolgočas, zato skrbi kazenska pravda v Nyireghyhazi na Ogerskem, pri kateri se preiskuje moritev krščanske deklice Ester Solimosi v Tisza Eszlarju. Groza je človeka, bo bere obravnave, te skandalozne pohujšljive pravde; je-li mogoča tolika spridenost, ne le mej tožitelji in zatoženci, temuč tudi mej! V tej pravdi nahajamo nedoletnega sina, ki je glavna priča zoper svojega očeta; on namreč trdi, da je videl, ko je njegov oče Ester Solimosi v sinagogi zaklal, ta otrok je tako brezsrčen in zavřen, da je v sodišči rekel, da vidi vse, le vešal ne, na katerih bo visel njegov oče! — Preiskovalnim sodnikom se očita, da so bili podkupljeni, da zapisniki niso resnični, da, o sodniškem uradniku Pezely, ki je bil v tej pravdi priča, zvedelo in dokazalo se je mej obravnavo, da je bil zarad moritve v petnajstletno ječo obsojen in spricalo o njem govori, da je posebno roparstvu udan! — Državni pravdnik se zopet vede tako, da se vidi, da bi rad vsó stvar potlačil, kar je naravno, ker do duše se mora sramovati vsak pošten Oger, da taka pravda njegovej domovini po vsem vsem svetu dela nečast, še bolj pa mora skrbna biti vlada, ker take reči odkrivajo slabo državno upravo in močno izpodkopujejo nje drugo in moč. — Ta nesrečna obravnava pa ima še drugo temno stran. Mnogo časnikov, katerih gospodarji se brigajo le za žep, objavljajo obravnavo tako, da ljudstvo iz nje srka spridenosti strup; tako dela v Trstu več italijanskih časnikov, kateri živé iz moralne gnjilobe.

Pri volitvah v kmetskih obćinah v deški deželni zbor so zmagali kandidatje češkega volilnega odbora povsod, kder so bili postavljeni; v nemških okrajih so tudi prodri kandidati nemške stranke.

Štedilna komisija je začela zopet zborovati in pravijo, da bo imela zaporedoma mnogo sej. — Dozdaj je uže dolgo legla, a nič se ne vé, če je tudi kaj izvalila; mogoče, da dočakamo čuda, če bomo dolgo čakali.

Izredni vojaški sodnji v Dubrovniku in Metkoviću ste s koncem t. m. odpravljeni za civilne zadeve,

samo kotarska vojaška sodnja bo uradovala še do konca t. l.

Ogerska vlada se Hrvatom večno po robu postavlja; odbila je zdaj zopet načrt o hrvatskeje upravne preuredbi, ker noče vedeti, koliko bo donajala Granica k hrvatskemu proračunu. Ban je vsled tega nevoljin, sklicanje deželne zbor se je odložilo na mesec september. Vse to, potem reško prašenje i še marsikaj drugega dela nemirno in slabo kri.

Vnanje dežele.

Na Ruskem se začne delati več železnic ob nemško-avstrijskih mejah; velikanske železnice pa se delajo v srednji Aziji.

Is Škodre poroča Hafsi paša turškeje vladi, da so se vsi albanski rodovi turškeje oblasti podvrgli. — Kolikokrat se je uže to poročalo!

Tudi v Švicah se je pričelo gibanje zoper jude. V mestu St. Gallen so vstali zarad necega juda veliki nemiri. Zadnje nedeljo mu je ljudstvo pred hišo zvižgalo, v ponedeljek okna pobilo, vtorek pa navalilo na hišo in polomilo vse, kar je bilo v njej, raztrgalo njegove knjige itd. Vojaštvo je imelo mnogo opravka, več ljudi so zaptli vsled omenjenega juda, katerega pa je mestni svet signal iz St. Gallen-a, ker je dal sam vzrok velikim neredom.

V Tonkinu se prično k malu srditi boji, ker te dni prinesó francoske ladije pomoč francoskej posadki. Francozi napadejo potem takoj Anamite, 12.000 kitajskih vojakov stoji na anamitskej meji in »Times« poročajo, da se je kitajska vlada obrnola na rusko, naj posreduje mej Francozi in Anamiti.

Dopisi.

iz Lonjera, 22. junija.

(Naj sodi sl. obćinstvo) Čitavši notico v »Edinosti« glede Katinarskega zvonika, nehote sem se za glavo zagrabil togoteč se nad drzovitostjo mestnega municipija, kateri trdi, da zvišanje zvonika, oziroma da večjih zvonov na Katinari potrebno ni.

Z le-to trditvo magistrat vedoma resnici v obraz bije. Naj sodi sl. obćinstvo.

Ne bodem vsega navajal, kar se je radi tega uže delalo, storilo, pisarilo, ker preveč prostora bi potreboval, ali nekoliko hočem obćinstvu podati v razsodbo, je-li opravičen mestnega magistrata izrek.

H katinarskej kuraciji pripada Lonjer, Rocol in deli sv. Marije Magd. zgornje in spodnje. Število duš znaša preko 2000 (dva tisoč) Razteza se po jarku blizu sv. Ivana, po drugem žlebu t. j. po Rocolu do mesta in v Zavlje; le-te stoji nizko doli blizu Skednja. Na vsako stran znaša daljava dobro uro. Le pičlo število duhovnjakov biva pa na višavi t. j. v bližini cerkve, vsi drugi bivajo jako oddaljeni od cerkve po jarkih in nižavah raztreseni.

Vsak čepav ne dokaj razumen človek vé, da zvonove imamo radi tega v zvonikih, da naznanjajo o gotovej uri vernim službo božjo. Drugih namenov ne omenjam. Iz tega izvira, da glas zvonov mora biti primeren oddaljenosti vernih od cerkve, ali glas zvonov mora biti tako močan, da ga od cerkve najbolj oddaljeni vernik more slišati (ako je močnejši toliko bolje — veličastnejše.) Ako pa verni glasu zvona ne slišijo, zvon ne služi namenu, radi katerega je obešen v zvoniku.

In v ta prvi in pglavitni namen sedanji zvonovi na Katinari ne zadostujejo. Radi oddaljenosti od cerkve in nizke lege, v kateri biva množina duhovnjakov, trdim, da dve tretjini ne čujeti niti v najbolj mirnem vremenu v svojeji bliži zvonov, kadar pa burja brije, pa tudi na vršcu prav blizu cerkve bivajoči prebivalci ne. Nastopek je neredno pohajanje k službi božje. Ali prezgodaj, ali prekasno, ali pa celo ne, kar je gotovo žalostno. Vse drugo opustim, naj le številke goyore, kako pravično sodbo je m. magistrat izrekel. Štiri (4) zvonovi so in vsi 4 tehtajo 623 funtov, reči: šest centov dva in dvajset funtov (v inventaru je tako zabilježeno.) In to zvonjenje naj zadostuje!

Vsi duhovnjaki žele bolj primerno zvonjenje napraviti in pripravljani so zvonove plačati. Nekaj denarjev uže imajo v hranilnici, primanjkljaj bi doplačali. Prosilo se je le, da bi se zdaj stoječi zvonik tehnično pregledal, in ako bi mogoče bilo, tako pre naredil, da bi se vanj staviti moglo tri zvonove od 35 stotov. Sl. c. kr. namestništvo se je dolgo časa obotavljalo, ali na mnoge prošnje je stavbenemu uradu naročilo, naj zvonik pregleda in troške poručni, kar se je tudi zgodilo. Da bi se želja ljudstva spolnila, moral bi se zvonik zvišati 1 1/2 metra.

Sl. c. kr. namestništvo je uvidelo za potrebno večje zvonove in zato praša mestni magistrat donesek za zvišanje zvonika. Ali magistrat drzno odgovori, da to ni potrebno in ne da nič!

Pa kaj mislite, da gre tu za velikansko svoto? O kaj še. Stroški bi narasli na 931 gld. in od le-teh bi na obćino oziroma na magistrat pripadala le tretjina. Ne bi je mogoči odreči le-te male svote, ako bi imel le količkaj srca magistrat za nas — ali!

Cattinara resta come che ze (è) — tako se je bil izustil nek mestni oče. Da! na tak način mora ostati, kakoršnim je, ako se najmanji znesek noče potrošiti za napravo ali popravo še tako potrebne reči.

Radoveden sem le, kako magistrat svoj odgovor zagovarja. Baje tako: ker so zvonovi do zdaj služili, ni potreba drugih. Ali po takih zaključkih bi se marsikaj od magistrata ne bilo naredilo. Potem bi se ne smelo kaj starega predrugati in z bolj potrebnim in primernim nadomestiti. Tako na primer bi na Pasjaku ne bili naredili konjedercu velikanske peči in še bolj velikanskega 17 metr. visokega plavža, kder naj mrhovino žge mesto zakopava. Potrosili so blizu 8000 gld. pa baje ni za rabo. Naj bi bil le zakopaval. Tako bi se dalo še mnogo naprav naštet. Ali take zaključke dela magistrat le, kadar bi bilo treba za

kako cerkev v okolici ali sploh za okolico kako malenkost potrositi. Za druge naprave, e no saj znate!

Ne oholija, ampak živa potreba mora ljudi domisliti na večje zvonove. Dasi nepremožni, pripravljani so vendar z veseljem lepo svoto blizo 4000 gld. potrositi; in magistrat njim malo pomoč odreka. Zares očetovsko skrb in ljubezen ima magistrat do obćinarjev! — Ka-li?

iz Bolca, dne 23. junija.

»Soča je uže dolgo prej objavljala kandidate za goriški deželni zbor. Mej onimi smo čitali tudi ime »g. Jonko« za trge. S kom se je ožji volilni odbor svetoval? Menim, da sam se sabo in z g. Jonko. Prašam, ima li pravico postavljati kandidata volilni odbor, kateri je v Gorici in kateri je o naših razmerah le slabo podučen, ali mi sami? Mi smo tudi to storili! Mi sami smo ponudili kandidaturu g. Jakopiču, katerega spoštuje in ljubi vsak Bolčan. Gospod Jonko je velik bogatin, a boljši narodnjak je gotovo g. Jakopič.

G. Jakopič se je branil sprejeti kandidaturu, a ko je videl, koliko zaupanja imamo vanj, dal se je pregovoriti. Prišel je dan volitve in — voljen je bil g. Jonko z 100 glasovi; g. Jakopič jih je dobil le 80. Kaj je temu krivo? Kobaričci in nekateri drugi so vsi poslušali volilni goriški odbor. In vendar ima le 20 glasov večine. Glasovi g. Jakopiča pa so čisti kakor solnce.

Ko smo prišli domu v Bolec, čuli smo streljanje. Komu na čast? G. Jonku, a kedo je streljal? Zakaj mu Bolčani niso prišli čestitat, zakaj mu niso napravili slovesnega uhoda? On je povabil vse svoje volilce, k sebi v gostilno! Mi pa smo se zbrali v gostilnici pri Pošti, kjer smo slavili »propad našega kandidata.« Dal propad, ali časten propad; in drugo je bila zmaga, a kaka zmaga! Dovolj! Z goriškim odborom niso narodnjaki nič kaj zadovoljni. On nij ravnal dosledno narodno, akoprem se hvali, da le on daje legitimacijo narodnjastva. N. N.

iz Podgrada, 26. junija.

Vsacega rodoljuba je užalil neuspeh pri volitvah v deželni zbor Isterski, ki je bil mogoč samo za to, ker so se godila znana predrzna nasilstva. Zato pa je tembolj važen popolni uspeh v Volosko-Podgradskem okraju, ki jasno kaže, kako naš narod misli in kaj zahteva. Tu se je volilo prosto, neovirano in pokazala se je ona zlata edinst, ki tako mogočno izraža upor složnega slovenskega in hrvatskega naroda proti nelepim uspehom sovraga, ki rabi nečastna sredstva.

Vsa čast vam, volilci tega okraja! Volili ste tako moško, tako lepo, tako edino, tako pošteno, da ste zopet letos, kakor tudi pri prejšnjih volitvah, zavzeli odlično, prvo mesto mej vsemi Isterskimi okraji. Izvolili pa ste tudi dva poslanca, katera popolnem zaslužita naše zaupanje.

Visoko čestiti kanonik g. Andrija Širk, ki nas je uže prej zastopal, rojen je v tem okraju in pozna naše nadloge jako dobro. Prepotoval je mnogokrat naše kraje in se prepričal, kaj nas najbolj tare. On je tudi v prejšnjih zborih vselej povzdignol svoj glas za nas. No, da ni dosegel, kar je želel, ni kriv on, nego kriva je čudna razmera v Porečkem zboru, kder je bilo za 2/3 Italijanov 26 poslancev, za 1/3 Slovanov pa samo 4. Žalibog da bode ta v nebo vpjioča krivica še dalje obstala. Vendar ga ne bode zadrževala, nego on bode tudi v prihodnjem zboru enako branil naše pravice.

»Kano sveštjenik posvečujem ovdi (v Trstu) sve svoje moči na korist vjernog puka, meni izručena — kano domorodac i narodnjak hoću dobre volje barmem nekoliko vrmena i moči posvetiti svomu domu, svomu narodu.« To so njegove besede.

In kdor je bil na taboru v Brezovici, videl je tam mladega, neustrašivega junaka, g. Matka Laginjo, kateri se je tudi narodil iz kmetske korenine tega okraja. Čul je njegov lepi govor in prepričal se, da g. Laginja čuti in trpi z narodom, katerega verni sin je.

Tedaj: čast vam volilci! Dobro ste volili, bili ste vsi enega duha.

Živela naša poslanca!

Domače in razne vesti.

Tržaške novosti. Grška kraljica je prišla denes iz Moskve v Trst posebnim vlakom in se precej vkrcala na jahto »Amphitrito«, katera denes odpluje.

Tržaško meščanstvo. Naš mestni »senat« je v svojeje zasebnej seji, dne 27. junija meščanstvo podelil gg. Anton Marnik-u in Josipu Fontana, a g. Demetriju Esparveri, Grku, je le mesč. zagotovil.

Surovost. Angela Semec, 19 letna deklica, bivajoča na Golavki, v prepiru z svojim 14 letnim bratom je jako nevarno rano na glavi dobila. Ta malopridnež jej v srdu vrže v glavo kamen, ki ubožici zada globoko rano, vsled česar so jo odnesli v bolnišnico. Roditelj, pazite na odgojo svoje dece! ne puščajte jo klatiti se od zore do mraka po cestah, kakor se, žali-bože, to godi na novej Reni — in Golavki. V tem mestnem oddelku se nahaja dosta gnjilega — ali naš magistrat se za okraje, kder ubogo ljudstvo biva, jako malo meni.

48 letni Jožef Melliha, kmet iz Rocola, se je vr gel v četrtak v rocoljski vodnjak in je precej ostal mrtev. Bil je bolehen in tudi nekoliko zmešan.

Ustrelil se je sinoči v svojem stanovanju nek Fran Petrovič, lep še le 30 letni mladeneč, bivši vodja društva za promet, katero društvo je nehalo svoje posle v Trstu, ker stvar ni imela uspeha. Nekateri listi tržaški so ga ostro napadali, češ da je on kriv, da stvar ni šla. Bil je še le te dni v redakciji necega tacega lista in je rekel, da so ga umorili ter da ne bo več dolgo živel. — To je korupcija nekaterih listov, ki za 20 gld. govore, za 50 gld. pa molče. vse po tarifu.

Mestni zbor imel je v sredo sejo, na dnevni redu bila je ponudba nekega francoskega društva, katero hoče prevzeti mestno plinarico za 50 let. Ponudba izročila se je delegaciji, da stvar študira in poroča. V tajni seji je potem zbor imenoval profesorja Jos. Vetak-a za ravnatelja mestne gimnazije.

Slavjanske Čitaonica u Trstu priredjuje v vrtu »Belvedere« dne 7. julija zabavo s pjevanjem i glasbom na koju se gg. član. najljubnije pozivlje. Za koncertom po volji ples. Početak u 8¹/₂ sati. Opazka. — Toiletta za šetnju. U slučaju nevretena zabava će se odgoditi. Gg. članovi, koji žele pozvati kojeg gosta, neka se izvole na vrijeme obratiti društvnom predsjedniku ili tajniku, ODBOR.

Ženski oddelek del. podp. društva v Trstu napravi v nedeljo, 8. julija veselico s plesom na vrtu in v salonu gostilne *Cervo d'oro*. *Spred:* 1. Godba. 2. G. Eisenhut. »Ustaj rode«, poje zbor. 3. Sanda grofica Sermage »Domovina«, deklamuje gospodičina Kobalova. 4. Godba. 5. D. Jenko »Brodars«, poje mešani zbor. 6. S. Silvester. »Črnogorka«, 7. pl. Zajc »Hrvaticam«, poje zbor. 8. Godba. 9. A. Leban, »Prevara«, poje mešani zbor. 10. A. Hajdrih »Cerkvica«, poje kvartet. 11. »Mlatiči« poje zbor. Po besedi se začne ples. Vstopnina 30 soldov. Čisti dohodek je namenjen za trak ženskega oddelke k zastavi. Začetek uže ob 5¹/₂, popoldne.

Razpisani službi. V kaznilnici v Gradiški služba paznika. Letna plača 260 gld., 25% službene doklade, prosto stanovanje, 840 gramov kruha na dan in montura. Prošnje v 4 tednih c. kr. okr. sodniku v Gradiški. — Pri mapnem arhivu v Trstu mesto sluge. Plača 300 gld., službena doklada 175 gld. in uradna obleka. Prošnje do 20. julija c. k. finančnemu vodstvu.

C. kr. mornarica. V sredo ob dveh popoldne je v luko priplula iz Pirana c. kr. korveta »Minerva«, pod poveljništvom fregatnega kapetana Primaveli, s 160 osobami posadke in 6 topovi. Za uro kasneje je prijadrala na obali k sv. Andreju i c. k. oklopnica »Lissa«, poveljnik Kamil vitez Henriquez, s 628 osobami posadke in 18 topovi. Na »Lissi« se je nahajal i na novo imenovani okrajni pomorski poveljnik, kontraadmiral baron Wiplinger.

Spomenik slavnomu junaku pomorske bitke pri »Visu«. V navzočnosti cesarjeve se z redko slavnostjo v Mariboru odkrije spomenik, postavljen na čast Tegetthoff-u, poveljniku c. k. flote v pomorski bitki pri »Visu« v l. 1866 — slavnomu sinu spodnje Štirskje — zmagovalcu oholih Lahov.

Policijske. Tatje so vlomili v pisarno neke lesne zaloge na rivi Panfilii ni so odnesli raznega orodja v vrednosti 30 gld.

Častno meščanstvo. Kakor poroča tukajšnji vetrnjak »Cittadinu«, imenoval je občinski svet v Zagradu (Sagrado) častnim meščanom kneza Egona Hohenlohe-Waldenburg-a.

Odbila prošnja Bricev. Kakor smo zvedeli, odbila je vlada prošnja Bricev in društva »Slovenski jezik« zaradi naprave posebne sodnije za Brda. Obžalujemo, a nadejamo se da pride čas, ko ta uže stara prošnja Bricev najde milost pri vladi.

Iz Herpelja nam je došla uže drugokrat pritožba, da tam nek J. St. prodaja tako meso, katero ni za prodajo, in s tem ljudi postavlja v nevarnost, da zbolé. Dotični oblastniki priporočamo stvar, naj jo preiskuje.

Iz Materije nam pišejo 25. t. m.: 24. t. m. so položili v hladno gomilo truplo rajne Marije Bader. Spreveda se je vdeležila rodbina in obilo prijateljev. Na pokopališču je čakalo mnogobrojno občinstva. Kakor je vrli gosp. župnik izrekel besede: »Naj v miru počiva! marsikateremu se je solza potočila, to je dokaz, da je bila rajna blaga in čislana gospa, vsakemu je rada pomagala in dajala ljudstvu lepih podukov, naučila se je od svoje pokojne matere ubogim pomagati, ker njena mati je bila imenovana »mat ubogih«, vedno še ljudstvo pripoveduje o tej blagej duši; kako je rada ubogajme dajala. Lahka naj jima bude zemlja!

Čudno govorjenje. Lah i Kopru, Piranu i Buzetu, ko so videli, da je večina izbornikov proti njim, začeli so snovati nekak kompromis, da bi se volilo enega njihovega, enega našega. Navaljevali so posebno na gospoda Križanca in mu niso dali miru do zadnjega hipa. Uže so tudi bili raznesli glas, da je gotova volitev Križanca in Clarici-a vsled nekakega kompromisa. Ko se je volitev končala, rekli so, da jih je gospod Križanec isdal in so mu pretili, da se bodo videli v Poreču. Lah i so silili pred volitvo Križanca, da zataji svojo narodnost, da potepta častno besedo zadano svojim volilem, da izda svoje volilce. A zdaj ko je volitev končana, govore, da je on njih isdal. Takovega kaj more se samo od Lahov pričakovati.

Zmaga mora biti naša! Mnogi gospodi iz Kopra so močno delali, da bi bili Lah i izvoljeni za deželne poslance v zunajnih občinah koperskega okraja. Gospod Madonica da se je v tem posebno odlikoval. Pisal je in vabil k sebi. Nagovarjal in osmehoval volilce, da oni znajo samo duhovne voliti. Največ upanja, da bi pridobil ljudi na svojo stran, menda je imel v nadžupaniji pomjanskej. Po tej nadžupaniji da je tudi popotoval. Govoril vsega in vsacega tako, da je ostudil našim ljudem. Mi se spominamo, da je gospod Madonica v svojem lističu po zadnjem volitvi rekel o sebi in o svojih: drugič bomo delali, in zmaga mora biti naša. Prvi del tega se je izpolnil. Gospod Madonica in tovariši Lah i so delali, delali na vse kripilje, do zadnje ure. Drugi del se ni izpolnil, a priča temu je i sam Madonica, kakor izbornik. Naše ljudstvo ne da se več loviti na limanice od nikogar, a najmenj od Lahov in sicer od Lahov a la Madonica. Izsmehuje njega, njegovo vandrane in njegove besede. Prav njegovo vandrane in go-

vorjenje je prodrnilo naše ljudstvo tako, da je šlo volit izbornike v večem številu nego nikdar poprej, in da je z nami skupej na dan volitve poslanca vskliknola g. Madonica in vsem sovražnikom Lahom: *naša je zmaga!* Ne Lahov, ampak svoje može hočemo za zastopnike!

Ljubljanske slavnosti. Ker se sliši, da pojde več okoličanov tržaških Slovencev in Hrvatov na Ljubljanske cesarske slavnosti od 11. do 14. t. m., opozorujemo dotične, da se za časa oglasijo za stanovanje. — Kolikor mogoče smo tudi mi pripravljeno iti jim na roke; a javiti se morajo precej. Evo program slavnosti: V sredo 11. julija popoldne: Prihod na deželni mej v Trbovljah. — Polovanje v Ljubljano ob 3¹/₂ ure; prihod ob 5. zvečer, ob 8.: Bakljada, serenada. V četrtek, 12. julija: Zjutraj ob 8.: Velika maša. Popoldne ob 10.: Predstavljajo se: deželni poslanci, dvorni dostojanstveniki, duhovščina, vojaški častniki, oblasti i. dr. Popoldne ob 3.: Najvišji ogledi. Zvečer ob 8.; Predstave in koncert v gledišču, mestna razsvetljava. V petek, 13. julija: V Ljubljani. Zjutraj ob 7.: Ogledovanje garnizije. Popoldne ob 10.: Splošna zaslivanja. Popoldne ob 4.: Najvišji ogledi, ob 4. slavnostno streljanje; ljudska veselica. V saboto, 14. julija. V Ljubljani. Zjutraj ob šestih: Najvišje ogledovanje vojakov. Popoldne ob 10.: Vkladanje temeljnega kamna pri »Rudolfinu« — popoldne ob 3.: Najvišji ogledi. V nedeljo, 15. julija. V Ljubljani, Idriji, Postojni in Ljubljani. Zjutraj ob 6. Vožnja skozi Spodnji Logatec v Zgornjo Idrijo, prihod ob 9 ure. Najvišje ogledovanje rudnika. Popoldne ob 11.: skoz Logatec v Postojno. Prihod ob 3. Najvišje ogledovanje. Popoldne ob 5. Vožnja nazaj v Ljubljano. Prihod ob 7. V ponedeljek, 16. julija. Ljubljana-Kamnik-Kranj-Bled. Zjutraj ob 7. Vožnja v Kamnik. Najvišje ogledovanje. Popoldne ob 11. Pot skoz Cerklje v Kranj. Prihod ob 1. Najvišje ogledovanje. Popoldne ob 4 uri. Skoz Radovljico-Lesce-Begunje: Najvišje ogledovanje — ob 3 ure v Bled, prihod ob 5. Zvečer ob 9. Slovesnost na Jezeru. V torek 17. julija. V Bledu. Zjutraj ob 5 odhodi v Trbiž.

Učit. društvo za Sež. kom. okraj bo zborovalo 5. julija t. l. dopoldne v *Dutovljah*. Dnevni red: 1. Točno ob 9. uri je slovesna sv. maša, kakor v praznik sv. Cirila in Metoda, pri koji pojo učitelji. 2. Praktično poučevanje v nižji skupini; podučuje g. Kosovel, učitelj Dutovljans ki. 3. Ogovor predsednikov. 4. Kritika o poučevanem. 5. Prebere se zapisnik min. zborovanja in nekatere po odboru sestavljene peticije. 6. Razni nasveti.

Tovariši! Odbor omenjenega društva je skrbel, da priredi zborovanje v takem kraju, kojega se morejo udeležiti vsi društveniki. Tako središče so prav Dutovlje; nikdo ne boje toraj oporekal, da ni mogel k shodu radi oddaljenosti.

Vabi pa naj Vas tja tudi praznik ss. Cirila in Metoda, praznik v spomin naših dveh blagovestnikov slovanskih. Menda bi se skoraj ne moglo pogoditi z nijednim dnevom v letu tako, kakor prav s 5. julijem. Sv. maša bodi v dokaz, da se obhaja godovni dan prvih širiteljev sv. vere pri Slovanih — slovesno. S tem dnevom začena društvo svoje novo delovanje, konečno pa se prebero po odboru sestavljene peticije. Mari bodi vsakemu učitelju ta dan, kajti, poleg druge koristi se boje tudi videlo, kako se odbor po teza za blagostanje učiteljev. Na svidenje! Bog daj dober dan — obilo udeležitev!

Konflikcija. Zadnja številka zaderskega »Narodnega lista« bila je zasežena, kakor se sliši zaradi članka, v katerem močno obsojuje vlado, ker je vzela deželnega glavarja z autonomasev. V omenjenem članku nekda omenja tudi isterskih volitev in pravi, da seza pravica Slovanom le do Kranjske meje in ne dalje.

Kolera se je po Egiptu, vzlasti ob sušekem kanalu začela naglo širiti. V mestu Damiette je v zadnjih dneh umrlo 113 oseb. Tudi v Manzuri in Port-Saidu je zadnje dni zbolelo več ljudi. V Aleksandriji in Kahiri je še ni, a teško prizanesse tudi tema mestoma, iz katerih se Evropeci v strahu pred njo zelo selijo. Dolže se Angleži, da so jo zanesli iz Indije, ker so zanemarili potrebne previdnosti, da ne bi trgovina trpela in to dolženje utegne biti opravičeno. Evropske vlade na sredozemskem morji so uže ukrenole, kar je v tacihi primerljajih zaukazano. Vendar se je bati, da se bolezen pritepe čez sredozemsko morje v zahodno Evropo; če se vgnjezdí v Aleksandriji, potem bo tudi Trst v nevarnosti, ker znano je, da se je kolera vedno čez morje v Trst zanesla, a Krana nikoli ni prestopila: mej tem, ko je na Kranjsko vselej od nasprotne strani prišla. Upajmo, da nas Bog obvaruje te šibe in bodimo mirni.

Železnica Trst-Hrpelje. V generalnem nadzorništvu avstrijskih železnic se uže izdelujejo podrobni načrti za železnico Trst-Hrpelje in upa se, da bodo do jeseni končani, da se potem tehnično-strategična komisija progo na mestu pregleda. Železnica se začne graditi še le prihodnjo spomlad ter se odpre v začetku leta 1885.

Nova vožnja mej Trstom in Novim Jorkom. Podjetnika *Ward* in *Holzappel* iz Newcastla se dogovarjata z avstrijsko vlado zastran ustanovitve neposredne vožnje s parniki mej Trstom in Novim Jorkom brez državne podpore.

Gobavec ali žvagar. Po nekih drevesih (gabrovini in hrastih) na Krasu je vse polno onega smradu od gosonic kociastih, ki silno požrešno žrejo zeleno, letos posebno bujno perje. Neke gabrove grme so toliko oklestile, da štrle gole veje ko po zimi. Morda jih spravi malo v kraj obilni te dni padli dež. Ona gosonica je od metulja imenovanega gobavec ali žvagar. (Schwammspinner, Liparis dispar), katerega je lepo popisal g. prof. Erjavec v knjigi »naše škodljive živali II. snopič str. 166. (Družba sv. Mohora 1881).

Listalna uredništva. Gosp. M. v Brezovici. Za Boga, kako so vendar ljudje tam čudni. Taborski ni drugi, nego oni dopisnik iz Lokve, ki je tolikokrat grajal lokavškega župana: Od lokavškega zidanega tabora pri cerkvi ime Taborski.

Tržne poročilo.

Kava. — Kupčija je postala zopet prav živahna, in cene so poskočile! — Prodalo se je te dni okolo 2000 vreč Rio po gld. 42 do gld. 57. — Santos velja gld. 45 do gld. 58. — Java gld. 62 do gld. 72.

Sladkor. — Skoro nobene kupčije. — Cene slabše, od gld. 29¹/₂ do gld. 31¹/₂.

Olje — vedno draže. Denes stane namizno gld. 62 do gld. 80, jedilno gld. 38 do gld. 43.

Petrolje — sopet trdnejše, cena je denes gld. 9¹/₂, za partije, na drobno po gld. 10.

Domači pridatki. — Pomanjkuje naravnega masla, za to je cena visoka od gld. 102 do gld. 108.

Žito. — Nobene kupčije, cene mlahove.

Les. — še precejšnja kupčija po stalnih cenah.

Seno. — dobro konjsko gld. 1.40 do gld. 1.80, volovsko gld. 1.80 do gld. 2.10.

Borsno poročilo.

Borsa mirna, kurzi za malenkost slabši.

Dunajska borsna

dne 29. junija.

Žnotni drž. dolg v bankovcin	78 gld. 40 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	79 " —
Zlata renta	99 " 30 "
5% avst. renta	98 " 05 "
Delnice narodne banke	839 " —
Kreditne delnice	397 " —
London 10 lir sterlin	119 " 95 "
Napoleon	9 " 50 "
C. kr. cekini	5 " 67 "
100 državnih mark	58 " 45 "

Poslano.*)

»Soča« odgovarja na moje poslano v št. 25 in se precej iz začetka svojega odgovora zavija v plašč rodoljublja, da potem toliko laglje na-me plane in me z nova obrekuje, naposled pa zopet kakor nedolžno jagnje drugih grehe na-se jemlje. Vse te »finte« pametnim ljudem prav malo imponirajo in pri njih tudi ne dosežajo namena. »Soča« ni hotela menj pred svetom skruniti česti, to ona trdi v odgovoru — Ali pa »Soča« res misli, da so Kraševci tako abotni, da jej to verujejo? Bolj posten je v mojih očeh tisti, kateri pogumno stopi pred mene in me udari, nego pa oni, ki izza zida kamenje luča name, da potem lahko tajji, da ni tega storil. Vam je šlo zato, da me moralno uničite in mi vzamete vsako veljavo na Krasu; v ta namen ste stikali in še stikate in »šnofljate« po vseh kotih. V odgovoru mi očita »Soča«, da sem zamočlal stvar o častnem občanstvu podeljenem gospodu baronu Depretis-u, potem da njej očitam to, kar je »Narod« pisal. Oboje to je iz trte zvito. Jaz sem se poziviljal v svojem poslanem od 9. t. m. na svojo opravičbo in na »Narodov« odgovor v št. 80 od leta 1881 in v tem odgovoru sem povedal, zakaj je bil baron Depretis pri nas imenovan častnim občanom; rekel sem, da je bilo to imenovanje uže v diplomu motivirano tako, da se ne more smatrati za drugo nego za zahvalo za materialno podporo, katero je naklonil Kraševcem. Kar se je meni očitalo v »Narodu«, očitalo se mi je v drugej obliki tudi v »Soči«; a jaz sem v odgovoru rekel, da odgovarjam ne le »Soči«, temuč sploh mojim napadnikom. Dotična opazka v »Soči« nema torej zmisla. — O solah sem uže rekel, da jaz ne sedim v nobenem šolskem svetu, a trdim še denes, da je naša, kraška mladež skoz in skoz narodno odgojevana in da se pri nas ne germanizuje, k ljubju temu, da je nemščina v 7 kraških solah zapovedan predmet — Gledé nagovora na cesarja nisem jaz postopal po nobenih migljajih, bilo je tako moje prepričanje, kakor sem uže izjavil. Jaz se nisem nikoli zato brigal, kaj mislé ljudje o tem, ako jaz kandidiram ali ne. Rekel sem uže, da se nisem nikoli silil in ponujal, in ako mi more »Soča« nasprotno dokazati, naj le zine na stečaj. Komaj 14 dni pred volitvo, uprav takrat, ko me je »Soča« najnesramnejše napadala, prišlo je k meni mnogo prvih kraških mož ter me prašalo, ako bi prevzel kandidaturu; tem možem sem še le pritrdil, da prevzamem, poprej pa nisem nikoli z nobenim govoril o tej stvari in tudi nisem mislil kandidirati, ker ponavljam še enkrat, da nisem tako nesramen, da bi se komu vrival, kakor nekdo drugi, katerega morete vreči pri enih vratih iz hiše, pa pri drugih zopet pride vanjo. Kar se tiče kandidature, Vam moram še enkrat povedati, da so jo baš meni ponujali tudi nekateri možje, na katere je »Soča« računila, da bodo proti meni. Pokazalo se je to še posebno pri volitvi; došli so vsi voliči (56), kar se ni zgodilo v nobenem drugem okraju, in volili so vsi *enoglasno* dr. Abrama in mene; niti eden ni oddal glasa kandidatom, za katere so se trudili do zadnjega trenutka nekateri agentje skrivnega odbora, kar bi vendar moralo biti, da je resnica, kar so trdili v »Soči« moji nasprotniki, da je namreč ves dolenji Kras proti meni.

Strahno »fina Soča« trdi tudi, da meni ni nikdo očital, da bi mi bila vlada kaj odpisala »pod naslovom daru ak po krivici«, potem pa mi očita, da molčim o tržaški vladi in goriškej deželi; torej tajji to, kar v tistem odduški zopet trdi. Res mojstersko, in je v tem »Soča« presešla samo sebe. Jaz pa prašam »Sočo«, kaj je meni goriška dežela dobrega storila? Naj to »Soča« naravnost pové; kaj je treba kamen zalučati, potem pa roko skriti? Povejte, ako veste kaj; drugače ste se ponižali do *opraviljivih bab*. Je-li morda goriška dežela z menoj drugače ravnala, nego postavno, ali je ona mogla z menoj drugače postopati, nego je postopala z drugimi podjetniki v istem času? Bi-li bilo posteno, da bi bila dežela mene prisilila, da moram jaz plačati eno in isto po večem kopitu, nego gospodje: *Ad-drej Kocijančič*, *Grinover France*, *Pettarin Valentin* in *Prister Jakop*, ki so bili podjetniki užitnice, kakor jaz? Ko je od mene goriška dežela po *krivcem* terjala večjo svoto, nego jej je šla, nasvetovalo se mi je, naj grem govoriti z referentom; ali jaz sem odgovoril, da se ne uklanjam nobenemu, ker terjam in hočem imeti le pravico, a nobenih milosti! Morda jezi prav to omenjenega dež. odbornika-referenta, da mi je moral pravico storiti, da se mu jaz nisem uklanjal, ker on ima uže tako navado, da si vsak

*) Za spise pa tem naslovom je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva.

pravičen korak šteje v večno zaslug. Še enkrat ponavljam, da od nobene vlade in od nobene dežele nisem jaz za svojo osebo dobil darovanega niti vinarja, in ker »Soča« v svoji hudobiji ne neha s tem očitanjem in me še celo terja, naj odgovorim na tako hudobno očitanje, primoran sem javno pozvati ta list na dokaz, ker drugače je dokazano, da so gospodje, ki v ta list pišejo in poročajo take revolverse napade, ne le hudobni in neznačajni, temuč tudi drzni obrekovalci najgriše vrste, ker to se ne pravi le čast skrutiti, temuč kar ropati jo po sili.

Abotno je Vaše trjenje, da se jaz previsoko cenim ako mislim, da volilni odbor ni imel drugega dela, nego meni pot zapirati v deželni zbor. — Ne rečem ravno, da niste imeli tudi drugega dela, a to je znano vsemu svetu, da ste v Komen poslali svojega »velikega šerifa«, da mene pred ljudstvom očrni, kar si je tudi pošteno prizadeval, če tudi zastoj. Znano je tudi vsemu svetu, zakaj se inscenirali zaupnico, na kateri je podpisanih pač nekoliko županov, a največkrat kraški župani in veljaki ne, in o podpisih bi vam znal jaz tudi še par zagosti, katere bi dokazale, da ste se zaradi mene še celo v nevarnost postavili Kedor zna, zna, a jaz ne govorim, kakor Vi, brez dokazov. Komu torej medveda natvezate, da se niste brigali za me? To so le besede, po tisoč besed za pol groša.

Mej drugim interesantnim si »Soča« v svojem imenitnem odgovoru tudi prizadeva, da bi opravičila »skrivni odbor« in »tajno okrožnico«. A kaj omenja v opravičbo? »Da sem preveč udaril«. Jaz in z menoj vsi župani na Goriskem pa gotovo nismo tega menjenja, ker mi vsi ne vemo, kako bi sodili ljudi, kateri si upajo v okrožnicah imenovati župane v občih narodne nasprotnike in nezanesljivce. Ako bi taka trditve ne bila perfidna, bila bi gotovo abotna, eno ali drugo, ali oboje je gotovo. Župani so zaupni možje naroda, ako te zasramujete, zasramujete ves narod. Kedor pa narod zasramuje, ne more biti njegova voditelj; če pa se je za takega vsilil, žalostno je. — Ko bi bila »Soča« in slavni skrivni odbor poštenega mišljenja, bili bi znani skrivni manifest objavili v »Soči«; a bali so se javnosti, ker so grešili proti ljudstvu. Le škoda, da je ta skrivni manifest prekesno zagledal dneva luč: drugače bi vam bil rodil zasluženi sad, ljudstvo bi bilo razvidelo, kedo ga ima na vajetih. Konečno »Soča« trdi, da je moja največja slast tupati po dr. Tonkli-ju. Mislim, da slast bi se to ne smelo imenovati; — ali potipati je včasih treba tudi manj prijetne stvari. Da »Soči« ni ležeče na osobi Tonklikejevi, to naj pové komu družemu, noben Kraševce ne veruje tega, in menda je odkimoval z glavo tudi pisec odgovora, kadar je pisal ta stavek.

Rekel sem uže, da je dobro znano, kaj je gospod dr. Tonkli iskal dne 5. t. m. v Komnu. — Njemu je bilo dobro znano, da na Krasu postavita vedno komenski okraj svojega, sežanski pa svojega kandidata; dr. Abrama se ni mogel ognoti, vedel je, da v Komnu bodo vsi za tega gospoda. Če je torej gospod T. po teno mislil in hotel postopati odločno, sklicati je moral volilni shod v Sežano, ne pa v Komen. Način agitacije proti meni po g. dr. T. je bil tudi nekako nezrel. Proti meni je g. dr. T. navedel, da sem premlad za poslanstvo in da se preveč klanjam vladi. »Quod licet Jovi, non licet bovi«, tega pregovora se drže navadno nekateri doktorji; ako bi premislil gospod doktor agitator, da je on še veliko mlajši, nego sem jaz denes, držal svoj zgodovinski govor o kozah (glej zgodovino Tolminkskega, spisano po prof. S. Rutarji) in da je njegov brat tudi brez posebnega govora postal poslanec veliko mlajši od drugih poslancev in tudi mene, potem bi človek skoraj moral soditi, da nam je Bog poslal neke posebne rodbine. To je nam Slovincem, kakor židom Mojzesa.

Cudno! nič prav nisva vstvarjena za poklone, nekam trda sva jaz in doktorski agitator proti meni; ali prav nama je namenjeno, da se morava uklanjati, kajti ako je g. dr. T. v resnici le deseti del vsega tega pridobil v materijalnem obziru raznim občinam, kolikor je uže njegovo glasilo obesilo na veliki zvon, he! potem se je moral uklanjati na toliko strani in tako lepo, da mu je hrbet postal uže ves elastičen. Jaz, navadni človek, menim namreč, da »Sočina« poduk mora veljati ne le meni, temuč tudi patronom tega lista. Ako se jaz moram klanjati namestniku le zato, ker je namestnik cesarjev, in ne, da s tem pridobim kaj sebi ali drugim, mora to veljati tudi za dr. T.; tudi on se mora ministrom uklanjati, pa le toliko, kolikor zastopajo cesarja, a kar je več to je tudi pri njem sebično. Kde je torej tista objektivnost, tista nepristranost »Soče«?

Ali kaj še to, gospod dr. T. se je poslužil v namen agitacije proti meni celo take neresnice, katera v oči kolje. Pri shodu v Komnu je g. dr. T. rekel nekemu županu mej drugim tudi to, da kaj imajo na meni Kraševci, da nisem ničesa storil itd. Ko mu je pa ta župan odgovoril, da sem si jaz prizadeval, da je vlada za izdelovanje cest posodila brez obresti in le proti 10 letnemu povračilu 6000 gld., trdil je g. dr. T., da je to deželni odbor pridobil, a ne jaz. Kakor znano, je g. dr. T. deželni odbornik. Ker pa je dokazano in znano, da dež. odbor ni imel ne le nič opravka pri tej zadevi, ampak da je celo odbil po vladi terjano garancijo za povračilo in da se je vlada potem na mnoge prošnje Kraševcev zadovoljila s poročtvom kraških cestnih odborov; ako vse to jemljemo v poštev: kako moramo imenovati zadevno besedičenje g. dr. T.?

— Da navadni, plačani kortžež na Ogerskem tako dela, rekel bodem: on živi od »humbuga«. A da mož, kateri se postavlja za voditelja vse dežele, tako dela, kaj bi rekel? — Gosp. dr. T. je tudi razlagal ljudem, (in to je »Soča« še posebno slastno poudarjala) da zdaj pride na vrsto reguliranje »Soče« in da bodem jaz na vsak migljaj od vlade glasoval z Lahji za to reguliranje. Gosp. dr. T. pa prav dobro ve, gotovo boljše nego jaz, da iz tega prasanja ne bo ne moke, ne kruha. In to iz čisto naravnega uzroka, ker bi imeli laški veliki posestniki tretji del dati k reguliranju, kar pa tem prav nič ne diši in so se prav zaradi tega finančnega prasanja tako sprli in razcepili, da polovico njih noče nič v deti o vsem reguliranju. Iz vsega tega je razvidno, da g. dr. T. ni prišel na Kras kot objektivni predsednik ožjega ali širjega vollnega odbora, ampak kot navaden agitator in da je rabil proti meni ne le dopuščena, temuč mej možmi celo nedopuščena, malo solidna sredstva. Omenjam še za zdaj, da poročam le o dr. T. postopanju pri volitvah na Krasu; če pa bo treba, postrežem še z drugimi fakti. — Da bi se bilo res pametno in objektivno postopalo, gotovo bi bila zavladala po vsaj Goriškej najlepša sloga; a netaktnosti, preočitveni egoizem n-katerih oseb je od nekaj kvaril sloga na Goriskem in jo bo; tako saj pravijo nekateri skušeni in po volilnem odboru samemu priporočani, torej kot rodoljubje tudi od njega priznani gospodje. »Od glave riba smrdi«, ta glas se razlega obče po Goriškem in če ga nečete slišati, toliko slabše za goriške Slovence.

Naposled povem še »Soči«, da jaz ne razbijem Krasa, ampak da na kraških skalah si je uže marsikedo razbil glavo, pa si jo še bude.

Rajmund Mahorčič.

Sežana 26. junija 1883.

Portlandski in Romansk Cement

najboljše vrstei po zmernih cenah
renomirane tovarne v Trbovljah (Trifail).

Zastop in zaloga pri
SCHNABL & C.
Via Carintia 17. 12-12

Zaloga cevi, poljedelskih strojev, sesalk
(pump) mašinsko olje, jermene itd.

Denarnice

varne proti ognju in tatvini
Wiese et Comp., fabrika denarnic.

DUNAJ. — BUDAPEST. — PRAGA.
Zaloga: Dunaj, II., Unter Donaustrasse št. 25.
Fabrika: Dunaj, II., Pappenhelmgasse št. 58. 12-5

Dunaj! Pariz! London!

Čujte, glejte, strmite!

Oskrbništvo falirane velike anglo-britiške fabrike srebrnih izdelke prodaje vse izdelke zelo pod fabriško ceno Kdor pošlje, ali se naroči po povzpetji, 8 gld. 70, dob prav krasno namizno iz najkrajšega anglo-britiškega srebra (ki je poprej veljala 40 gld.). Vsak naročnik dobi pismeno po oštvo, da namizina ostan: 10 let bela.

- 6 namiznih nožev. z izvrstno jekleno ostrino,
- 6 pravih angl. br. srebrnih vilic iz enega kosa,
- 6 masivnih angl. br. srebrnih namiznih žlic,
- 6 mas. anglo-brit srebrnih žličk za kavo,
- 1 težko angl. br. srebrno veliko žlico za juho,
- 1 mas. anglo brit srebrni krčulj za mleko,
- 6 izvrstnih angl. br. srebrnih podnožnikov,
- 6 angleških desertnih žlic,
- 6 angleških brit. desert. vilic.
- 1 izvrstna poparnica in cukrovnica,
- 6 lepih masivnih kupic za jajca,
- 6 najlepših angl. br. srebrnih žlic za jajca,
- 1 krasna tassa iz anglo-brit srebra,
- 1 čajnica najfineje vrste,
- 2 krasna salonska svečnika,

61 kosov, stane vse skupaj gld. 8.70
V dokaz, da moje naznanilo.

ni sleparija

zavežujem se javno, če blago ni po volji, vzeti ga nazaj brez ugovora.

Kdor hoče tedaj dobiti za svoj denar dobro in pristno blago, ne pa izmeček, naj se, dokler je kaj zaloge, zapeljivo obrne name.
J. H. Rabinowicz Dunaj,
glavna zaloga anglo-brit. fabrike srebrnih izdelkov, II. Schiffamtsgasse 20 3-8
Prav za čiščenje zgoraj omenjenega blaga se dobiva v večjih šklatlah pri meni. — Škatlja velja 15 kr.
Filialke v Parizu in Londonu.

!! Čuda obrtstva !!

Le 4 gold.

ena s patentom prevedena ura z nihalom in bitjem, ki bje ure in poluure v najfinejši poliranem okviru iz orehovine, z brončanimi uteži za nihalo. Razen teh prednosti ima ta ura neprecenljivo lastnost, da se v temne noči patentirano kazališče sveti v zelo čudovitej višnjevej čaralno lepej svetlobi in se 10 let jamči za lepo svetlobo. Sto in sto ljudi, ki so to uro videli in kupili, bili so začarani o tej še nezasižano nizkej ceni.

Smatramo za svojo dolžnost, vsacega bralca opozoriti na to, da kar se sploh nahajajo ure, da kaj takega, tako praktičnega in neverjetno cenega še nikoli ni bilo in morebiti tudi v 100 letih ne bude.
SVARITEV.
Te od mene naznanjene ure — 4 gld. — imajo na kazališču v zlatih črkah napis
»PATENT»
Ne manj pozora vredne so spodaj stoječe cene za žepne ure, katerih ceni se je čuditi.

3634 žepnih ur na cylinder
iz najfinejšega francoskega double, na minuto vrejene, poprej 14 gld., zdaj le 4 gld. 95 kr., jako lepe. Poroštvo, da dobro gredó 5 let.

2325 kotknh ur,
tekoče na 15 prstnih rubliah, s kazalom za sekunde, izvrstno na sekunde vrejene, 21 gld. — zdaj le 7 gld. Okvirji so iz najfinejšega nikelnovega srebrnega ali zlatega double, gravirani, pet let poroštvo.

3650 remontvarnih ur
iz pristnega zlatega double, brez ključa se navijajo, z natančno vremenim nikelnovim uriščem, na svetu pripoznana najboljša in najcenejša ura, poprej 24 gld. zdaj le 8 gld. 50 kr.

1400 pristnih remontvarnih ur
iz pristnega 15lotnega punciranega srebra, navija se brez ključa, s kazalno pripravo in pristnim privilegijem, nikellovurišče na minute urejeno, neverjetno, še nikoli kaj takega, nizka cena, poprej 30 gld. zdaj le 14 gld., in se pri vsej nizkej ceni vsakej uri pridá še krasna zlata verzica zastoj.

Naročila po pošti, ali po brzojavu, katera se izvršujejo po poštnem povzetju ali poprej poslanem denarji, se imajo glasiiti: **3-3**

F. SCHAPIRER.
Glavno založništvo patentnih fabriških ur z nihali.
DUNAJ, III. Schiffamtsgasse 20.

Zahvala.

Cerkveno oskrbnništvo sv. Ivana izreka: v č. g. dr. Šustu za voditeljstvo procesije, slav. veteranskemu društvu in godbi, da se je vdeležila procesije, vrlim pevcem za izborna petje, posebno pa slavnej pevkinji gospodini Meatre za njeno umetno petje pri sv. maši najtoplejšo zahvalo.
Sr. Ivan 26. junija 1883.
Cerkveno oskrbnništvo sv. Ivana v Verdelli.
Ustanovljeno 1767.

Albert Samassa

c. kr. dvorni zvonar
fabrikant strojev in gasilnega orodja
v Ljubljani.

Ubrani zvonovi z upravo.

Vsake sorte gasilnice izvrstne sestave za občine, za gasilna društva v mestih in na km. tih. Hidrofori vozovi za vodo, vrtno škropilnice kakor drugo orodje in pripomočki zoper požare.

Crkveni svečniki in druge priprave iz bron.

Sesalke in orodje za vodovode.
Sesalke za vodnjake, za vinske in pivne sode in kadi, za drozganje, za gnojnice, za podzemeljske namene, za ročna in strojna dela. Dalje: kovinsko blago, cevi iz litega in kovanelega železa s pritekline, mehovi iz kopolone in gumija itd. — po najnižjih cenah. Občine in gasilna društva plačujejo lahko na obroke. 12-6

Posrečeni osobni

Pobeg v Ameriko

je kriv, da se po dražbi prodajo vsi izdelki Vargaerske fabrike, ki izdeluje turške tirače; zato se za skoraj ne imena vredno vsoto za

le gld. 3.75

12 turških tirač; pravim

Dvanajst tirač

pošlje za le gld. 3.75, dokler bo kaj zaloge. Vsak kos teh tirač je posebe zložen, previden z rudečimi obrobi in resami in pripravljen za ribanje. Ako se pomisli, da je samo delo morda uže toliko stalo, kolikor se računji za vse tirače skupaj, gotovo si naroči vsaka dobra gospodinja, vsak skrben gospodar take tirače, ki se pošiljajo za gotovi denar, ali pa po povzetju.

Prav nagla naročila se priporočajo zaradi velikanske razprodaje.

Pismena ali telegrafična naročila naj se pošiljajo pod naslovom:
Fabriks-Depositeur für türkische Handtücher
anonisnej ekspediciji

MORIZ STERN
Dunaj, Wollzeile 22. 3-3

Kraljica vsih lekov.

Deset let velikankega uspeha, čudodelne zdravilne moči, je ta lek dobro poznan ne le v cesarstvu avstrijsko-ogerskem, ampak tudi na inostranskem. Jako po ceni, je znak dobrotelosti in pomoči v človeškem trpljenju in se nahaja v kajžici ubožca, kakor tudi v palači velikega bogatina.

Spremljevana po priporočbah najučenejših zdravnikov, in po neskončnem številu spričeval, se odkljuje zaslužno mej tolikimi zdravili, o katerih tako pohvalno govore četrte strani časnikov.

Kraljica vsih lekov je *Franz'sche Esenz*, napravljena po **Gabrielu Piccolu**, lekarničarju v Ljubljani, kateremu se pošiljajo naročbe, in katera se izvršujejo točno proti povzetju.

Gosp. G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani. Podpisani spričuje čisto resnico, da je tinktura Franz'sche Esenz spoštovanega gosp. Piccoli-a. lekarničarja v Ljubljani visoko obrajšana od mnogih bolnikov tudi drugih bližnjih far zaradi nje čudodelne in hitre pomoči in nenavadnega uspeha, tako sicer, da ga ni dneva, da ne bi prišel kak bolnik k njemu v Fianono in ga prosil, naj mu proda kako steklenico te čudodelne esence, katero on vedno ima pri rokah za svojo in rabo družine. Fianona 3. oktobra 1882.

Anton Wlassich, župnik-kanonik. Uže mnogo časa zdravim mnoge bolnezi z najboljšim uspehom le s čistili. Predpisujem tudi Vašo Franz'sche Esenz, katera razum nje znane uspešnosti, ima tudi prednost, da prouzročuje obilna izpraznjenja brez da bi kaj dražila črevesje.

Trat v oktobru 1882.
Zaloga v Trstu v lekarnah: Foraboschi (Corso), Leitenburg (Piazza S. Giovanni in Giardino pubblico), Prendini (Palazzo Modello).
20-7 Dr. Pardo, praktični zdravnik.